

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos LXI. — Izdan in razposlan dne 21. decembra 1873.

162.

Postava od 13. decembra 1873,

o porabi javnega kredita v nabavo sredstev za pospešbo železnocestnega dela in za napravo
zajmovnic ali založnic.

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako :

Člen 1.

Finančnemu ministru se daje oblast, s kreditno operacijo državni zaklad kar najmanj mogoče težéčo nabaviti osemdeset milijonov goldinarjev avstrijske veljave največ bodi si po zajmu (posodilu) v kovanem srebrnem denarji ali pa z oddajo obligacij enotnega rentnega dolga.

Dalje se daje finančnemu ministru oblast, od privilegirane narodne banke, položivši jej v hrambo srebrni zajem, ako ga dobode, izposoditi si onoliko bankovcev ter to vsoto z ostalim zajmom vred obrniti v namene, ki jih naslednji členi določajo. Ako in dokler ne bi se ta kreditna operacija mogla koristno izvesti, ima finančni minister oblast, potrebne vsote pribaviti z visečim dolgom, kateri se razdolži z dohodki od zajmov (posodil).

Člen 2.

Nekoliko od tega zajma naj se uporabi v uspešneje delanje železnic. Uporabo dotične vsote določijo posebne postave, ter je v to vsoto vštetí tudi, kar bode v letu 1874 potroška na delo isterske in Tarnovsko-Leluhovske železnice.

Člen 3.

Dalje naj se za dotle, dokler bode najsilnejša potreba, v mestih, kodar se bode zdelo potrebno, napravijo blagajnice zajmovnice, katere bodo, — da se doskoči nedostatku kredita, — trgovstvu in obrtništvu zajmove (ponapredščine) dajale in menice ekskomptovale (z odbitkom kupovale).

Člen 4.

1. Eskomptovanju ali diskontu se prilegajo samo take na avstrijsko veljavo slovôče menice, katerim sta najmanj dva podpis porok in ki so najpozneje v šestih mesecih izplačne.

2. Zajmovi, o katerih je iskatelj zajma dolžan izdati ali vzeti (akceptirati) menico, zajmovnici izplačno, smejo se dodeljevati:

- a) na zastavo menic, ki imajo uвете v odstavku 1 tega člena navedene. Menice takšne naj se zastavljajo tako, da bode zajmovnici mogoče obrniti jih meničnopravno na svoj račun brez svoje zaveze v denar;
- b) na zastavo kje v državnem ozemlju hranjenega, skazi (spridbi) ne podvrženega blaga, tacių zemljiških in rudniških pridelkov in izdelkov, največ do polovice njih cenilne vrednosti;
- c) na zastavo tozemskih državnih ali tacių vrednotnih papirjev, v katere se po postavi smejo pupilarni denarji plodovito nalagati, odbijaje od kursa ali tržne cene toliko, kolikor se za vsak slučaj posebej določi, a tretjino najmenj.

Da se drugi vrednotni papirji vzamejo za podlogo zajmom, to sme samó v slučajih posebnega ozira vrednih s pritrđilom finančnega ministerstva dovoliti Dunajska osrednja uprava zajmovnic (člen 11) in sicer, kakor se samo po sebi razume, vsaj z enakim odbitkom od cene.

Papirji, kateri ne slovejo na prinesitelja, morajo se po prevodu (indossamentu) ali odstopu (cesiji) predeti na zajmovnico.

d) Na zastavo v tozemstvu ležečih nepremičnin ali na-nje vknjiženih terjatev. Izločeni so obrtovni zavodi, stoječi brez dela;

e) na poroštvo drugih oseb, bodi si da porok zastavo dá ali je ne dá.

V odstavkih d) in e) omenjena zavarovanja zajmov sme v okolnostih posebnega ozira vrednih s privolitvijo finančnega ministerstva osrednja uprava zajmovnic dopuščati.

Navodila, ki se izdadó posameznim zajmovnicam, določijo razsežaj njihovega poslovanja in zlasti tudi to, če bodo in do katerih mej bodo imele oblast samostalno menice odbitkovati (z odbitkom kupovati) in na menice posojati.

Zajmovnice nimajo dolžnosti, povedati, zakaj komu diskont ali pa zajem odrekajo.

Člen 5.

Zajmi se praviloma dajo na tri mesece, izimkoma tudi na šest mesecev.

Podaljšbe (prolongacije) se smejo dovoljevati; vendar ves čas skup, za katerega se daje zajem, ne sme prestopati leta dní.

Člen 6.

Obrestno merilo se ustanavlja ob dovolitvi diskonta, oziroma zajma, sme se v slučajih podaljšbe zvišati, a mora v vsakem slučaji biti najmenj za dva odstotka večje od vsakokratnega obrestnega merila, katerega se drží privilegirana avstrijska národna banka.

Člen 7.

Zastava stoji za glavnico (kapital), obresti in troške.

Obresti sme zajmovnica takoj odbiti.

Člen 8.

Vpis posla (opravila) v zajmovnične knjige in poverjeni izpiski iz teh knjig imajo pravno moč javnih pisem.

Člen 9.

Ako se plačilo ne opravi, ko mu dospe čas, sme zajmovnica po katerem svojih postavljencev ali po prisežnem sensalu (mešetarji) ročno (premično) zastavo prodati in iz skupila plačati se.

Za se sme zajmovnica pridobiti zastavo samó po najvišji ponudi na javni dražbi.

Vrhi tega pristojé zajmovnici sploh, in pa zlasti z ozirom na to, kako si s hipotekami zagnene terjatve v denar spravlja, predprave v členih 3 in 4 ukaza državnega in pravosodnega ministerstva od 28. oktobra 1865, Drž. zak. št. 110, obsežene.

Člen 10.

Tudi če dolžnika zadene konkurs, ostane zajmovnici pravica, ročno zastavo brezsodno prodati, kakor je pisano v členu 9.

Člen 11.

Zaradi občnega prigledovanja in v samostalno poslovanje se postavlja na Dunaji osrednja uprava blagajnic zajmovnic, kateri je delovanje raztegneno na vse v državnem zboru zastopane kraljevine in dežele.

Člen 12.

Zajmovnice se upravljajo na državni račun.

Osrednje vodstvo na Dunaji (člen 11) opravljajo pod neposredstvenim vplivanjem finančnega ministra možje zaupniki, katere ta postavi.

Vsako posamezno zajmovnico vodi zastopnik, katerega jej postavi finančni minister, s privzetimi zaupniki, katerih eno polovico pozivlje dotična trgovinska in obrtniška zbornica, drugo pa finančni minister.

Poslovno rokovanje vrše kreditni zavodi, katere finančni minister v to določi.

Člen 13.

Zastopnik, ki ga postavi državna uprava, imej znanje o vseh poslovi, in za vsak diskont in zajem je potrebno, da on privoli.

On naj tudi, poslušavši možé zaupnike, določi v vsakem slučaju posebej odbitek od kursa ali tržne cene zastavljenim papirjem.

Člen 14.

Po listih uradnim oznanilom namenjenih naj se sploh razznani, da se je katera zajmavnica odprla, in pa ime po državni upravi postavljenega zastopnika in upravitvenih údov.

Člen 15.

Obrestni dohodki zajmovnic naj se po odbitih upravnih troških uporabijo na založbo kakih izgub; prebitek pripada državni upravi.

Člen 16.

Brž kakor se spozná, da katere zajmovnice dalje nij več potreba (člen 3), naj finančni minister dá razpustiti jo in razpust javno razglasiti. Ali zadnji čas do 31. dne meseca decembra 1874 bode ysem zajmovnicam dajanje zajmov ustaviti.

Člen 17.

Denarji, kar se jih nazaj nateče, kadar se poslovi zajmovnic do dobrega izmotajo, naj se posebej v račun postavljajo.

Uporaba se pridržuje posebnim postavnim določilom.

Člen 18.

Zvršitev te postave, katera pride v moč tist dan ko se razglasí, naroča se ministroma za finance in trgovino.

V Gedelovu, dne 13. decembra 1873.

Franz Jožef s. r.

Auersperg s. r.

Banhaus s. r.

Pretis s. r.